

จิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร
Volunteer Mind of Undergraduate Students of Rajabhat Universities in
Bangkok Metropolitan Area

ณัฐรัชดา สุภาพจน์
Natchuda Supapoj

อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครจิตอาสา การรับรู้ความสามารถของตน แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ความภาคภูมิใจ ในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม ในประเด็นการตีความในเรื่องจิตอาสา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตอาสา ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสาและผล จากการทำกิจกรรมจิตอาสา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักศึกษาที่ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความคล้ายคลึงกันของข้อมูล จำแนกและจัดประเภทของกลุ่มข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันจนได้แบบแผนของข้อมูลแล้วนำไปสรุปเป็นสาระหลัก

ผลการวิจัย พบว่า (1) จิตอาสา เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ สม่ครใจที่จะทำ กระทำโดยไม่หวังผลตอบแทน ช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม (2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาความภาคภูมิใจในตนเอง และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม การมีตัวแบบ และการได้รับข้อมูลย้อนกลับ (3) ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครนั้น สามารถแบ่งเป็นประเภทการทำกิจกรรมจิตอาสาได้ 2 ประเภท ประเภทแรก คือ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส และประเภทที่สอง คือ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน และ (4) ผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผลต่อตนเอง คือ การได้รับความสุขและความภูมิใจ การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ และการได้รับความรู้ใหม่ และผลต่อผู้อื่น คือ ทำให้ผู้อื่นมีความภูมิใจในตัวเองและผู้อื่นได้รับการช่วยเหลือ

คำสำคัญ : จิตอาสา การรับรู้ความสามารถของตน, แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา, ความภาคภูมิใจในตนเอง, การสนับสนุนทางสังคม

Abstract

The purposes of this research were to study the volunteer mind of students related to the understanding of volunteering, volunteer activities and outcomes of the volunteering, 6 undergraduate students who were studying in Rajabhat Universities located in the Bangkok metropolitan area were randomly by snowball technique. Instrument used the form of Interview. Data analysis by finding similarities of information. Identify and classify data groups that are related to data patterns and summarize them.

The research findings were as follows : (1) The definition volunteering was given by the samples who did something by helping other people or society with willingly and without being forced or pay. (2) The two factors were found to relate to the volunteer mind of students ; the internal factors were self-efficacy, volunteer motivation and self-esteem and; the external factors were social support, volunteer modeling and feedback receiving. (3) There were 2 different types of volunteer activities. Firstly, volunteer activities were for helping disadvantaged others and society and (4) Two outcomes of volunteer activities of the students were presented. Individual outcomes were happiness, self-respect, making use of own time took benefit and gaining new knowledge. Effect of volunteer activities on others consisted of proud of ourselves and happiness to get rescued.

Keywords : Volunteer Mind, Self-efficacy, Volunteer motivation, Self-esteem, Social support

ความสำคัญและปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา ได้มีการปรับกระบวนการพัฒนาคน โดยมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของคนและสภาพแวดล้อมทางสังคมเพื่อให้การพัฒนาเกิดความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้และทักษะความสามารถซึ่งเป้าหมายนั้นมุ่งหวังให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม ดังนั้นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดี และเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม (ปิ่นนก วงศ์ปิณฑร, วิมล เหมือนคิด และชญญา ลีศัตร์พ่าย. 2554, ธิดาชนก วงศ์พิทักษ์, 2556)

จิตอาสา (Volunteer Mind) เป็นคุณลักษณะหนึ่งของมนุษย์ที่สังคมในประเทศ ในปัจจุบันนี้กำลังต้องการ สังคมต่างมุ่งหวังให้บุคคลยึดถือและนำมาประพฤติปฏิบัติ ซึ่งแสดงออกโดยมี ความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ การให้ความช่วยเหลือ การเสียสละให้กับคนอื่นอย่างเต็มที่ การดูแลใส่ใจสิ่งแวดล้อมและชุมชน เป็นทุนสังคมที่ประเทศไทยและทั่วโลกกำลังผลักดันให้เกิดขึ้นเพื่อที่จะช่วยให้สังคม ชาด้านเมืองสามารถดำรงได้อย่าง ปกติสุข (สำนักราชเลขาธิการ, 2552) จากแนวคิดดังกล่าวเห็นได้ว่าสังคมให้ความสำคัญ ในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเยาวชนนั้นเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ที่มีจิตอาสา สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครเป็นสถาบันการศึกษาที่มีนักศึกษามาจากหลายภูมิภาคทั่วประเทศเข้ามาศึกษา อีกทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏมีจุดเน้นในการพัฒนาบัณฑิตให้มีทั้งความรู้ความสามารถควบคู่กับการมีจริยธรรมและคุณธรรม เพื่อเป็นกำลังสำคัญของประเทศ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยไม่ได้มุ่งเน้นเพียงความรู้ ทักษะความชำนาญทางวิชาชีพเท่านั้น หากต้องการมุ่งเน้นให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยได้รับการปลูกฝังควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพ โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย นับได้ว่าจิตอาสาเป็นคุณธรรมที่นักศึกษาควรได้รับการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีลักษณะจิตอาสา และจากการศึกษาแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism) ได้อธิบายถึงสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมของบุคคลว่าเกิดจากปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย ทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอก ซึ่งก็คือสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาการตีความหมายของจิตอาสา ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อจิตอาสา ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสา และผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการเป็นแนวทางต่อการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้ที่มีจิตอาสาที่เหมาะสมแก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ในประเด็นการตีความในเรื่องจิตอาสา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตอาสา ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสาและผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสา

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักศึกษาที่ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยเป็นรองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาแต่ละมหาวิทยาลัยเป็นผู้แนะนำผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สามารถสะท้อนถึงการเป็นบุคคลที่มีจิตอาสา โดยคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เป็นผู้ที่ทำกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งเป็นกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ โดยไม่เกี่ยวข้องกับในรายวิชาเรียน เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมจิตอาสาหรือได้รับรางวัลในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ที่มีจิตอาสาในแต่ละมหาวิทยาลัย ตลอดจนเป็นผู้ที่ยินดีในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยเพื่อทำการสัมภาษณ์ในประเด็นการตีความในเรื่องจิตอาสา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตอาสา ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสา และผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสา ในมุมมองของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร โดยได้ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน

ตัวแปรที่ศึกษา คือ จิตอาสา (Volunteer Mind)

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

การศึกษาค้นคว้าในเรื่องจิตอาสา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตอาสา ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสา และผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสา ในมุมมองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร นั้นผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการนำแนวคำถาม (Guideline) ที่ได้เตรียมไว้โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ความเห็นก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง ประเด็นหลักที่ผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์ มี 4 ประเด็น คือ การตีความในเรื่องจิตอาสา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตอาสา ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสา ผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าในเรื่องจิตอาสาในทัศนะของนักศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดของจิตอาสา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตอาสา ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม การมีตัวตน และการได้รับข้อมูลป้อนกลับ ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสา และผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาในมุมมองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครในด้านต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและได้ติดต่อไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นรายบุคคล หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อแนะนำตนเองให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รู้จักพร้อมกับอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ ประเด็นในการสัมภาษณ์ ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ ซึ่งจะทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจถึงความต้องการในการสัมภาษณ์ รวมถึงการนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์
2. เมื่อถึงกำหนดการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เรียงลำดับตามประเด็นคำถามที่ได้กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการจัดกระทำข้อมูล โดยการสรุปข้อมูล หาความคล้ายคลึงกันของข้อมูล โดยจำแนกและจัดประเภทของกลุ่มข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันจนได้แบบแผนของข้อมูลแล้วนำไปสรุปเป็นสาระหลัก และส่งข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบความถูกต้องของประเด็นที่ได้ให้ข้อมูล และนำข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเปรียบเทียบเพื่อยืนยันข้อมูลที่สอดคล้องกันในประเด็นเดียวกัน

สรุปผลการวิจัย

1. จิตอาสาตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ความหมายของจิตอาสาว่าเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ สม่ครใจที่จะทำ กระทำโดยไม่หวังผลตอบแทน ช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของตนเอง การที่นักศึกษาได้ร่วมทำกิจกรรมจิตอาสานั้นเนื่องจากมีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถในด้านต่าง ๆ และสามารถนำความรู้ที่มีอยู่ ตลอดจนประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมาใช้ในการร่วมทำกิจกรรมจิตอาสานั้นให้สำเร็จได้ ดังเช่นผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลไว้ว่า “เราเอาความรู้ที่เรามีมาใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เช่น หนูเรียนสาขาเทคโนโลยีการศึกษา เราสามารถใช้เทคโนโลยีได้ หนูก็ไปใช้ในการทำหนังสือเสียงเพื่อคนตาบอด อ่านเสร็จหนูก็ทำเป็นซีดีให้กับคนตาบอด ทำให้คนตาบอดหลายคนได้ใช้ประโยชน์ได้” นอกจากนี้แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาที่มีส่วนทำให้นักศึกษาสนใจทำกิจกรรมจิตอาสาซึ่งแรงจูงใจนั้นเป็นสิ่งที่ผลักดันให้นักศึกษาอยากที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา โดยเป็นแรงปรารถนาของตนในการที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่น และอยากที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เมื่อตนเองมีโอกาสก็จะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมจิตอาสา ดังเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลไว้ว่า “ตัวเราเองมีแรงผลักดันที่จะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม อยากให้ตัวเองมีประโยชน์ต่อคนอื่น แล้วเราก็ไม่อยากจะความสามารถของเราสูญหายไป ทำอะไรให้ตัวเรามีคุณค่าต่อผู้อื่น คิดแบบนี้จะก็เลยได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ” และปัจจัยภายในที่มีส่วนทำให้เกิดนักศึกษามีจิตอาสาอีกปัจจัยหนึ่งคือความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นว่าตนเองมีคุณค่า มีความพอใจในความสามารถที่ตนมีอยู่ตลอดจนเชื่อว่าตนเองนั้นสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือสังคมได้ได้ ดังเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวไว้ว่า “เรามั่นใจว่าเราทำได้ เราสามารถทำสิ่งดี ๆ ให้กับสังคม ชุมชนเราได้ซึ่งเรามีความเชื่ออย่างนั้น” และ “ที่ผ่านมาเราใช้ความรู้ที่เรามีมาปรับใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับชาวบ้าน และชาวบ้านเขาก็ชื่นชมเรา พอเราได้ยินเราก็เลยดีใจและภูมิใจนะที่เราได้ใช้ความสามารถที่เรามีแล้วทำประโยชน์ให้กับชาวบ้านเขา คิดว่าจะทำกิจกรรมแบบนี้ต่อไป ผมว่ามันมีกำลังใจในการทำจะกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อไปนะ ผมเชื่ออย่างนี้”

ส่วนปัจจัยภายนอกที่ทำให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีจิตอาสา ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม ซึ่งเป็ การได้รับการสนับสนุนที่จากบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยทำให้เกิดโครงการ การดำเนินงานจิตอาสานั้นเกิดความราบรื่นและทำให้การทำกิจกรรมจิตอาสาประสบความสำเร็จได้ ซึ่งเป็นการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย อาจารย์ เพื่อน รุ่นพี่ หรือผู้ปกครอง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวไว้ว่า “มหาวิทยาลัย มีการเปิดโอกาสโดยมีนโยบายให้นักศึกษาทำจิตอาสา ก็ทำให้คนที่ไม่เคยทำ ได้เคยเริ่มทำบ้าง และรุ่นพี่ที่เขาเคยทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมค่ายอาสาที่ทำกันมาทุกปีเขาก็ชักชวน แนะนำ บางคนเรียนจบไปแล้วเขาก็มาช่วยให้คำแนะนำ ให้เงินสมทบทุน ” นอกจากนี้ การมีตัวแบบก็มีส่วนทำให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีจิตอาสา ซึ่งตัวแบบนั้นเป็นผู้ที่สร้าง แรงบันดาลใจ และเป็นผู้ที่ทำให้นักศึกษาเกิดความประทับใจไม่ว่าจะจากการกระทำหรือแนวคิดในการทำกิจกรรมจิตอาสาแล้วมีส่วนทำให้นักศึกษาอยากที่จะทำกิจกรรมจิตอาสาตามตัวแบบ ดังเช่นผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงนักศึกษารุ่นพี่ในสาขาวิชาและรุ่นพี่ที่อยู่ชุมชนจิตอาสาเดียวกันกับตนที่ว่า “พี่เขาเป็นผู้ให้ รู้สึกอบอุ่นใจ เลยอยากทำแบบพี่เค้าบ้าง เวลาที่เราเห็นรอยยิ้ม คนที่ได้รับ เขาคงมีความสุขนะ” “เห็นพี่เขาช่วยเหลือคน เขารู้จักให้ทั้ง ๆ ที่บ้านไม่ได้รวยเลยนะ รู้สึกว่าเขาทำดีโดยไม่หวังผลตอบแทน ก็อยากทำแบบพี่อะ” และปัจจัยสุดท้าย คือ การได้รับข้อมูลป้อนกลับ เกิดจากการที่นักศึกษาได้รับข้อมูลในเชิงบวกหรือคำชมภายหลังที่ได้ไปทำกิจกรรมจิตอาสาจากผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือจึงทำให้นักศึกษาเกิดความคิดที่อยากจะทำกิจกรรมจิตอาสาต่อไป ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงชาวบ้านที่ได้ให้ข้อมูลภายหลังจากที่นักศึกษาได้ทำกิจกรรมจิตอาสาและมีโอกาสไปติดตามผลการทำกิจกรรมจิตอาสาที่ว่า “หนูได้ไปสร้างฝายชะลอน้ำที่หมู่บ้านพุทธวรรค์ จังหวัดเพชรบุรี ช่วงที่ไปทำนั้นก็สนุกด้วย เหนื่อยด้วย และหลังจากที่ได้ไปสร้างแล้วประมาณ 2 เดือน พี่ที่เขาชวนเราไปทำเขาได้กลับไป

หมู่บ้านแล้วกลับมาเล่าให้หนูฟังว่า ฝ่ายที่เราไปทำเป็นประโยชน์กับชาวบ้าน ชาวบ้านเขาใช้ได้จริง มีน้ำไหลมา ถ้าไม่สร้างฝายน้ำก็ไหลไปเร็ว ชาวบ้านได้ใช้น้ำจริง ๆ พอได้ยินก็เลยรู้สึกดีว่าที่เราทำได้ใช้ประโยชน์จริง คิดว่าถ้ามีโอกาสจะไปทำอีกแน่นอนค่ะ”

3. ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครนั้น สามารถแบ่งเป็นประเภทการทำกิจกรรมจิตอาสาได้ 2 ประเภท ประเภทแรก คือ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการช่วยเหลือ ผู้ที่ด้อยโอกาส หรือผู้ที่ขาดโอกาสในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษา ด้านการใช้ชีวิตที่ต้องอยู่อย่างลำบาก ซึ่งช่วยเหลือให้เขาได้สามารถสร้างโอกาสต่อตัวเองได้ ซึ่งกิจกรรมที่นักศึกษาได้มีโอกาสไปทำนั้นได้แก่ การสอนหนังสือเด็ก การอ่านหนังสือให้คนตาบอด การทำหนังสือเสียง และประเภทที่สอง คือ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากความมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาชุมชนสังคมให้ดีขึ้น มีความพยายามที่จะใช้ความสามารถของตนเองในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชนเพื่อให้คนในชุมชน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษามีโอกาสได้ร่วมทำได้แก่ การสร้างฝายชะลอน้ำ การปลูกป่าชายเลน การช่วยเหลือกิจกรรมที่วัด การออกค่ายอาสาพัฒนา การเป็นอาสาสมัครของกรุงเทพมหานคร และทำกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน

4. ผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผลต่อตนเอง คือ การได้รับความสุขและความภูมิใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อนักศึกษาได้ทำกิจกรรมจิตอาสา โดยรู้สึกอิ่มเอมใจ สุขใจที่ตนเองได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นในสังคมเท่าที่กำลังจะทำได้ และเมื่อได้เห็นผู้รับได้ประโยชน์จากการที่ได้ทำสิ่งดี ๆ ให้ก็รู้สึกภูมิใจ ทำให้มีพลังในการที่จะร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาต่อไป ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรมจิตอาสาไว้ว่า “รู้สึกสุขใจ เพราะเราไม่มีเงินทอง แต่เรามีความรู้ และจะทำต่อไป” “ทำแล้วรู้สึกดี มีแรงอยากที่จะต่อไป” “ภูมิใจที่ได้ทำ ถึงแม้ว่าจะไม่ดีที่สุด แต่ก็มีส่วนได้ช่วย” นอกจากนี้การทำกิจกรรมจิตอาสายังทำให้ผู้ที่ทำกิจกรรมนั้นได้ ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ โดยนักศึกษาเห็นว่าช่วงเวลาในการทำกิจกรรมจิตอาสานั้นโอกาสที่จะใช้เวลาให้มีคุณค่าและให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาตัวนักศึกษาเองอีกด้วย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลว่าตนเองเป็นนักศึกษาที่เรียนในคณะศึกษาศาสตร์โดยตั้งมั่นว่าจะประกอบอาชีพครูในอนาคต ระหว่างที่ทำกิจกรรมจิตอาสานั้นได้ใช้ความรู้ที่เรียนมาในการสอนหนังสือเด็กในชุมชนทำให้ได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์การถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็ก ๆ ไปในตัวด้วย ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า “เวลาเราสมัครงานได้ใช้เป็นพอร์ท ไปใช้สมัครงานได้เพราะเราทำกิจกรรมมาเยอะ คิดว่าปัจจุบันคนเขาอยากได้คนเก่งบวกคนขยันบวกคนที่ปรับตัวเข้ากับสังคมได้” และ “เห็นหลายคนอยากทำแต่ไม่มีเวลา เลยคิดว่าเวลาทำงานไม่มีเวลา เลยทำตอนนี้”

นอกจากนี้ยังการทำกิจกรรมจิตอาสาทำให้ได้รับความรู้ใหม่ ในการทำกิจกรรมจิตอาสานั้นเป็นประสบการณ์ที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในการทำกิจกรรมโดยมีการดำเนินการภายใต้หลักการ PDCA และทำให้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานเพื่อให้งานสำเร็จ นอกจากนี้นักศึกษายังได้มีโอกาสในการเรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพในการทำงานร่วมกัน การเข้าสังคม ตลอดจนทำให้ได้รับประสบการณ์และความรู้จากผู้ที่อื่นที่ตนไม่เคยได้รู้มาก่อน เช่น การใช้ชีวิตแบบพอเพียงจากการไปอยู่ในชุมชน ความรู้ในการสร้างฝาย และได้เรียนรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า “ได้ฝึกการเข้าสังคมกับผู้อื่น ได้เรียนรู้การแก้ปัญหา บางครั้งไปช่วยเขาทำกิจกรรมมีวิทยากรมาพูดเราก็ได้ฟังได้ความรู้ไปอีก” และ “ได้เรียนรู้การทำกิจกรรม การคิดโครงการ เพราะต้องทำโครงการโดยมีแนวคิด PDCA ฝึกให้เราคิดเป็นระบบ ทำงานเป็นระบบ

สำหรับผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสานั้นยังส่งผลต่อผู้อื่น คือ ทำให้ผู้อื่นมีความภูมิใจในตัวเรา เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นในสังคม ทำให้ผู้ที่ได้รับก็รู้สึกดีจากการทำกิจกรรมที่เป็น

ประโยชน์ รวมทั้งผู้ปกครองก็มีความภูมิใจที่นักศึกษาได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า “พ่อแม่ภูมิใจในตัวเรา ที่เราได้ทำสิ่งดี ๆ ให้แก่คนอื่น” และ “กิจกรรมจิตอาสาที่เราทำไป เราได้รับรางวัล รางวัลก็เป็นส่วนหนึ่ง การันตีได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชน เป็นโครงการที่ยั่งยืน ทำให้คนที่ได้รับรู้สึกดี ทุกวันนี้ก็ยังทำโครงการนี้อยู่ ชาวบ้านในชุมชนชอบ แสดงว่าสิ่งที่เราทำเป็นสิ่งที่ดีต่อผู้อื่น “ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้อื่นได้รับการช่วยเหลือ เป้าหมายของการทำกิจกรรมจิตอาสานั้นเน้นการทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นก็ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสที่จะทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือผู้ที่กำลังต้องการความช่วยเหลือ ดังข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวไว้ว่า “มันทำให้เกิดประโยชน์ต่อคนอื่น เราเป็นผู้ให้ เรารู้สึกสุขใจ เราเคยได้ การให้นั้นมันสำคัญกว่าการรับ มันทำให้เขาสามารถพัฒนาได้”

อภิปรายผลการวิจัย

1. การตีความในเรื่องจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครนั้นจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ตีความหมายของจิตอาสาไว้ว่าเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ สมารถใจที่จะทำกระทำได้โดยไม่หวังผลตอบแทน ช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับ อังสนา อัครพิศาล และคณะ (2556) , ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) และ กรรณิกา มาโน (2554) ได้กล่าวว่าจิตอาสาเป็นความสมัครใจ เต็มใจ ตั้งใจทำ การอาสาในการช่วยเหลือผู้อื่นและทำประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทนและเป็นการกระทำที่ไม่ใช้ภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญถึงความหมายของจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครนั้น สามารถแบ่งประเด็นความหมายของจิตอาสาได้ 3 ประเด็น ประเด็นแรก คือ จิตอาสาเป็นการช่วยเหลือสังคมด้วยความเต็มใจ คือ นักศึกษามีความต้องการที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือสังคมด้วยความเต็มใจ สมารถใจ ในการทำและอาสาที่จะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับ อังสนา อัครพิศาล และคณะ (2556) ที่ว่าจิตอาสาเป็นสำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคมส่วนรวมที่แสดงออกซึ่งพฤติกรรมอาสาทำประโยชน์ ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ประเด็นที่สอง คือ จิตอาสาเป็นการกระทำโดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งเป็นการทำไปโดยไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทน ทำสิ่งต่าง ๆ เนื่องจากต้องการช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตนเอง ซึ่งทำไปแล้วก็ได้รับก็คือความรู้สึกดี มีความสุข มีทัศนคติที่ดีในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะนาถ สรวิสูตร (2552) และอังสนา อัครพิศาล และคณะ (2556) ที่ว่าเป็นจิตสำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคม เป็นจิตที่พร้อมจะให้หรือเสียสละเวลาแรงกายและสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและการทำประโยชน์ต่อสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และประเด็นสุดท้าย คือ จิตอาสาเป็นการทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ซึ่งเป็น การทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นการช่วยเหลือในเรื่องการให้คำแนะนำแก่ผู้ที่ต้องการคำแนะนำการช่วยเหลือในยามที่ผู้อื่นเดือดร้อน รวมถึงการช่วยเหลือคนที่ด้อยโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) และ ประวิช จรด้า (2553 : ออนไลน์) ที่ว่าจิตอาสา เป็นจิตแห่งการให้ความดีงามทั้งปวงแก่เพื่อนมนุษย์ ผู้ที่มีจิตอาสาจะอาสาทำประโยชน์ ทำกิจกรรมหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เช่นการเสียสละเงิน สิ่งของ เวลา แรงกายและสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือ

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

2.1 ปัจจัยภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งในประเด็นปัจจัยภายในตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร คือ การรับรู้ความสามารถของตน ซึ่งเป็นการที่บุคคลรับรู้ว่าคุณสมบัติความสามารถที่จะทำกิจกรรมจิตอาสาได้สำเร็จ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์ที่ตนมีนำมาใช้

ในการทำกิจกรรมจิตอาสา สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ของแบนดูรา สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2543) ที่กล่าวถึงการรับรู้ความสามารถของตนเองว่าเป็นการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หากบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงก็จะแสดงออกถึงความสามารถนั้น ๆ และจะอดทนอดสาหัสจนประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดาชนก วงศ์พิทักษ์ (2556) ได้ทำการศึกษาปัจจัยจิตสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒซึ่งผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของ อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer, 1972 , อ้างถึงใน ญัตฐา กริทธิบุญ, 2550) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการหลัก 3 ประการ ซึ่งหนึ่งในความต้องการคือ ความต้องการติดต่อสัมพันธ์ (Relatedness Needs : R) ได้กล่าวถึงความต้องการนี้ว่าเป็นความต้องการเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ที่บุคคลเกี่ยวข้องด้วยเป็นความต้องการที่รวมถึง ความต้องการทางสังคม การได้รับการยอมรับ การมีชื่อเสียง และสอดคล้องกับ ปิยะนาถ สรวิสูตร (2552) ที่ได้กล่าวถึง แรงจูงในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมว่าเป็นปัจจัยเร้าหรือกระตุ้นให้ผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาทำกิจกรรมเพื่อสังคม ซึ่งประกอบด้วย 2 ปัจจัยได้แก่แรงจูงใจภายในตัวบุคคล หมายถึง ความต้องการที่จะหาประสบการณ์ใหม่ ต้องการที่จะพัฒนาตนเอง ต้องการความสุข และความเพลิดเพลิน และการมีทัศนคติที่ดีต่อการทำกิจกรรมเพื่อสังคม และปัจจัยที่สองคือแรงจูงใจภายนอก ซึ่งหมายถึงคำชื่นชม รางวัลการยอมรับจากสังคม การยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และการมีชื่อเสียงเกียรติยศ ประเด็นสุดท้ายคือ ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นการทำบุคคลรับรู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถในการทำตนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความพอใจ ในความสามารถ และเชื่อว่าตนเองสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสำเร็จ สอดคล้องกับ แนวคิดของมาสโลว์ (Maslow, 1970 , อ้างถึงใน ประภาส ณ พิกุล, 2551) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเกิดขึ้นจากการที่ผู้อื่นให้การยอมรับโดยประเมิณจะออกมาในรูปของทัศนคติหรือความเชื่อว่าตนจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการกระทำสิ่งต่าง ๆ จะต้องใช้ความพยายามมากเท่าใด ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ หากประเมิณแล้ว อยู่ด้านบวกก็จะเกิดความเชื่อมั่นในคุณค่าแห่งตน ความรู้สึกนี้หากได้รับการตอบสนองก็จะนำไปสู่ความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตน ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อโลก และยังสอดคล้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเองของ Heatherton and Polivy. (1991) ซึ่งได้กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลนั้นเกิดมาจาก แรงบันดาลใจและการมีประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ โดยผู้ที่รู้สึกภาคภูมิใจ ในตนเองจะรับรู้ถึงคุณค่าของตนเอง สามารถที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมได้ และชอบที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมรวมทั้งมีความรู้สึกที่เป็นสุขเมื่อได้ใช้ชีวิตในสังคม

2.2 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุน ทางสังคม การมีตัวแบบ การได้รับข้อมูลป้อนกลับ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ทัศนะไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสานั้น คือ การสนับสนุนทางสังคม ซึ่งเป็นการได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย อาจารย์ เพื่อน รุ่นพี่ และผู้ปกครอง ซึ่งการสนับสนุนนั้นมีการให้ข้อมูลข่าวสารวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถนำมาใช้ในกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งส่งผลต่อการเข้าร่วมทำกิจกรรม จิตอาสาของนักศึกษา โดยมีทั้งกิจกรรมจิตอาสาที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น หรือการที่นักศึกษาทำกิจกรรมจิตอาสาด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ธิดาชนก วงศ์พิทักษ์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นความต้องการพื้นฐานที่จะได้รับการตอบสนองโดยการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม โดยได้รับการส่งเสริม ช่วยเหลือในด้านความรู้ ข้อมูล ให้คำแนะนำที่สามารถนำไปแก้ปัญหา ให้วัตถุดิบของ เงิน เวลา ในขณะที่การสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมจิตอาสานั้น ผลของการสนับสนุนทางสังคมที่ได้คือ การเกิดพฤติกรรมเป้าหมายอันมุ่งหวังที่จะให้ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนเกิดความต้องการที่จะมีพฤติกรรมหรือการกระทำ มุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และสำหรับปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสา

ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ในประเด็นต่อมา คือ การมีตัวแบบ ซึ่งเป็นผู้ที่สร้างแรงบันดาลใจและมีอิทธิพลให้นักศึกษามีการทำกิจกรรมจิตอาสาโดยนักศึกษาเกิดความประทับใจจากการกระทำหรือแนวคิดในการใช้ชีวิตจากตัวแบบ หรือการที่ตัวแบบแสดงพฤติกรรมให้นักศึกษาได้เห็นหรือมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงแล้วทำให้เกิดความประทับใจ เป็นแรงจูงใจอยากให้กระทำตาม แล้วมีส่วนทำให้นักศึกษากระทำพฤติกรรมจิตอาสาตามตัวแบบ ซึ่งตัวแบบสำหรับการมีจิตอาสา ได้แก่ รุ่นพี่ เพื่อน สอดคล้องกับ ธิดา สุวรรณสาครกุล (2554) ได้อธิบายว่าตัวแบบเป็นตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่าเป็นตัวอย่างที่ดี เป็นผู้ที่จุดประกายให้เลียนแบบหรือเป็นแรงบันดาลใจทำให้บุคคลปรารถนาที่จะเป็น และสามารถเป็นแบบอย่างการกระทำของบุคคลได้ สำหรับปัจจัยภายนอกอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาของนักศึกษา คือ การได้รับข้อมูลย้อนกลับ เป็นการที่นักศึกษาได้รับคำชมจากบุคคลที่ไปช่วยเหลือจากการทำกิจกรรมจิตอาสา รวมทั้งการได้รับข้อมูลที่เป็นผลจากการที่นักศึกษาได้ทำกิจกรรมจิตอาสาจากผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจึงส่งผลให้นักศึกษา อยากที่จะทำกิจกรรมจิตอาสาต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของนิวสตรอมและเดวิส (Newstrom and Davis. 1993, อ้างถึงใน อัญญา เปี่ยมประถม. 2553) ได้กล่าวไว้ว่าข้อมูลย้อนกลับนั้นสามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติ เป็นการเพิ่มความเข้าใจถึงจุดแข็งจุดอ่อน อีกทั้งทำให้บุคคลได้ประเมินทักษะของตนเองและข้อมูลย้อนกลับนี้จะช่วยทำให้นักศึกษารู้ว่าตนเองนั้นทำงานได้ตรงตามเป้าหมายหรือไม่

3. ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครนั้น สามารถแบ่งเป็นประเภท การทำกิจกรรมจิตอาสาได้ 2 ประเภท ประเภทแรก คือ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการช่วยเหลือผู้ที่ย่อยโอกาส ได้แก่ การสอนหนังสือเด็ก การอ่านหนังสือให้ คนตาบอด การทำหนังสือเสียงและประเภทที่สอง คือ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ การสร้างฝายชะลอน้ำ การปลูกป่าชายเลนการช่วยเหลือกิจกรรมที่วัด การออกค่ายอาสาพัฒนา การเป็นอาสาสมัครของกรุงเทพมหานคร และทำกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน ทั้งนี้ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการทำกิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน เนื่องจากนักศึกษามีโอกาสที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในประเภทการช่วยเหลือชุมชนได้มากกว่าซึ่งการช่วยเหลือชุมชนนั้นมหาวิทยาลัยมักจะมีการจัดกิจกรรมไปทำประโยชน์ให้กับคนในชุมชน โดยอาจจัดเป็นโครงการหรือเป็นกิจกรรมที่อยู่ในชุมชน หรือชมรม จึงทำให้นักศึกษามีโอกาสที่จะทำกิจกรรมจิตอาสาในลักษณะนี้มากกว่า และการทำกิจกรรมจิตอาสาในการช่วยเหลือชุมชนนั้นเป็นการช่วยเหลือสังคมให้ดีขึ้น เป็นเข้าไปช่วยเหลือสังคมโดยที่สังคมหรือชุมชนนั้นอาจไม่ได้มีปัญหา แต่นักศึกษาต้องการที่จะไปพัฒนาให้สังคม ชุมชนให้ดีขึ้น จึงทำให้มีโอกาสทำกิจกรรมจิตอาสาในลักษณะนี้ได้หลากหลาย ส่วนกิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการช่วยเหลือผู้ที่ย่อยโอกาสนั้น นักศึกษาก็มีการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ลักษณะการทำกิจกรรมไม่หลากหลายทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่นักศึกษาจะเข้าไปช่วยเหลือผู้ที่ย่อยโอกาสอาจต้องใช้ความสามารถหรือความถนัดเฉพาะของนักศึกษาด้วยในการที่จะช่วยเหลือ หากนักศึกษาไม่ถนัด หรือไม่มีความสามารถในการช่วยเหลือ ก็อาจทำให้ไม่กล้าที่จะทำกิจกรรมจิตอาสาในลักษณะดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ได้อธิบายองค์ประกอบของจิตอาสา ซึ่งจิตอาสานั้นประกอบไปด้วยประเด็นแรก คือ การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นการช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่น และประเด็นที่สอง คือ การเสียสละต่อสังคม เป็นการสละแรงกาย เงินเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม รวมทั้งประเด็นที่สาม คือ ความมุ่งมั่นพัฒนาเป็นการช่วยเหลือสังคมเพื่อให้ผู้อื่นในสังคมได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งจากองค์ประกอบของจิตอาสานั้น ทำให้นักศึกษามีลักษณะการทำกิจกรรมอาสาที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้อื่นที่ควรได้รับการช่วยเหลือหรือผู้ที่เดือดร้อนและเป็นลักษณะการทำกิจกรรมที่มีการพัฒนาและช่วยเหลือผู้อื่นให้มีชีวิตหรือความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4. ผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาต่อตนเอง คือ การได้รับความสุขและความภูมิใจ การใช้เวลา ให้เกิดประโยชน์ และการได้รับความรู้ และผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาต่อผู้อื่น คือ ทำให้ผู้อื่นมีความภูมิใจในตัวเราและผู้อื่นได้รับการช่วยเหลือ ในประเด็นแรกผลต่อตนเอง ทำให้เกิดความสุขและความภูมิใจ ผู้ที่ทำกิจกรรมจิตอาสารู้สึกดีที่ได้ทำกิจกรรมจิตอาสา มีความสุขใจ มีความภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ตลอดจนนำความรู้ที่ตนมีมาใช้ในการช่วยเหลือหรือพัฒนาสังคมจึงทำให้นักศึกษารู้สึกภูมิใจในตนเอง เป็นสุขใจเมื่อได้นึกถึงการทำกิจกรรมจิตอาสาของตนเองที่ได้มีส่วนร่วมช่วยทำให้สังคมดีขึ้น สอดคล้องกับ อังสนา อัครพิศาล และคณะ (2556) ได้กล่าวว่า เยาวชนที่ได้ทำกิจกรรมจิตอาสาจะลดความเห็นแก่ตัวลง คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมจากการได้เป็นผู้ให้อย่างแท้จริง นำไปสู่ความภาคภูมิใจในตนเอง ผลต่อตนเองในประเด็นที่สอง คือ การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ เป็นการที่นักศึกษาคิดว่าการทำกิจกรรมจิตอาสานั้นเป็นการใช้เวลาให้มีคุณค่า เมื่อมีโอกาสเข้ามาทำกิจกรรมจิตอาสาและจากการทำกิจกรรมจิตอาสานั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานต่อไปในอนาคตได้ สอดคล้องกับ อังสนา อัครพิศาล และคณะ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า โครงการจิตอาสาเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการที่จะพัฒนาสมรรถนะของสมาชิกของสถาบันต่าง ๆ ยังสามารถช่วยพัฒนาบุคลากรทำให้เกิดความมั่นใจเมื่อไปดำเนินงานอื่น ๆ ผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาต่อตนเองในประเด็นสุดท้าย คือ การได้รับความรู้ใหม่ ซึ่งการทำกิจกรรมจิตอาสานั้นเป็นประสบการณ์ที่มีประโยชน์ทำให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชนทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงาน ได้เรียนรู้ การวางแผนการดำเนินกิจกรรมจิตอาสารวมถึงการจัดกิจกรรมและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรมจิตอาสา สอดคล้องกับ ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร, วิมล เหมือนคิด และชญญา ลีศัตรูพาย. (2554) ที่ได้ทำการศึกษาจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผลการศึกษาพบว่า การทำกิจกรรมจิตอาสาทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันกับผู้อื่น เรียนรู้การทำกิจกรรมโดยการจัดโครงการและได้ฝึกการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม และผลต่อผู้อื่นอีกประเด็นคือ ผู้อื่นได้รับการช่วยเหลือ สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2559) ได้กล่าวถึงความสำคัญของจิตอาสาไว้ว่าบุคคลที่มีจิตอาสาย่อมเป็นที่รักใคร่ของบุคคลรอบข้าง อีกทั้งยังทำให้สังคมได้มีการแบ่งปันกัน ทำให้สังคมน่าอยู่และเป็นสังคมที่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม การมีตัวแบบ การได้รับข้อมูลย้อนกลับ มีความเกี่ยวข้องกับจิตอาสาของนักศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักศึกษาหรือผู้ที่สนใจสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปใช้ในการทำวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตอาสาให้นักศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรรณิกา มาโน. (2554). *ความหมายของชีวิตกับจิตอาสา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่:

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*

ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฏฐา กรีหิรัญ. (2550). *การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธิดาชนก วงศ์พิทักษ์. (2556). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.

(สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวิช จรด้า. (2553). *แนวความคิดเกี่ยวกับอาสาสมัคร*. สืบค้น 13 พฤศจิกายน 2558,

จาก <http://www.asakaset.doe.go.th>.

ปิยะนาถ สรวิสูตร. (2552). *แรงจูงใจของผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม: กรณีศึกษา*

สภายาวชนกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร, วิมล เหมือนคิด และชญญา ลีศัตร์พ่าย. (2554). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาของนักศึกษา*

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

วิชัย วงษ์ใหญ่. *จิตอาสา*. สืบค้น 10 มิถุนายน 2559, จาก <http://www.curriculumandlearning.com/upload>.

สมโภชน เอี่ยมสุภาภิต. (2543). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักราชเลขาธิการ. (2552). *พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในการเสด็จออกสมาคมในงานพระราชพิธี*

ฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม วันที่ 9 มิถุนายน 2549. สืบค้น 10 มีนาคม 2559,

จาก http://www.ohmpps.go.th/prabmbachowatphp?id_.

อังสนา อัครพิศาล และคณะ. (2556). *การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับจิตอาสาของนักศึกษา*

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัญญา เปี่ยมประถม. (2553). *การให้และรับข้อมูลย้อนกลับที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน :*

กรณีศึกษา บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (แ่งค้อย) จำกัด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ:

ทรัพยากรมนุษย์และองค์การ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร.

Heatherton, T.F. & Polivy, J. (1991). Development and Validation of A Scale for Measuring State Self-Esteem.

Journal of Personality and Social Psychology, 60(6), 895–910.